

POM2STN+TS

Käsityön jaksosuunnitelma 4. luokkalaisille

Alina Piilonen ja Dario Squeglia

NUKKETEATTERI

Jakson aikana oppilaat toteuttavat ryhmätyönä käsinuket ja lavasteita nukketeatteriin. He suunnittelevat ensin nukketeatterinäytelmän 3-4 hengen ryhmissä ja miettivät mitä hahmoja heidän näytelmänsä sisältää. Tämän jälkeen oppilaat suunnittelevat ja valmistavat käsinuket tarvitsemiensa hahmojen pohjalta. Samaan aikaan kovista materiaaleista luodaan näytelmälle lavasteita ryhmän tarpeiden mukaan. Jakson aikana painotetaan vahvasti yhteisöllistä toimintaa ja kokonaista käsityöprosessia. Tämä jakso on vahvasti integroitu suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineeseen näytelmän käsikirjoituksen ja ilmaisun kautta (POPS 2014, 161).

Jakson tavoitteena on, että oppilaat ensin ideoivat yhdessä tarvitsemansa hahmot ja kokeillen suunnittelevat käsinuket näihin hahmoihin (POPS 2014: T1, T3, T4). Tämän jälkeen oppilaat suunnitelman mukaisesti valmistavat käsinuket käyttäen ja hyödyntäen eri materiaaleja ja valmistustekniikoita (T4, T5). Lopuksi he arvioivat valmistamiaan nukkeja ja niihin valittuja materiaaleja (T7 ja T8). Jakson aikana painotetaan koko ajan kokonaista käsityöprosessia, johon kuuluu oppilaiden pitämä kuvapäiväkirja, jolla dokumentoidaan prosessin eri vaiheet (T2, T6, T7 ja T8).

Jakson aikana merkittävässä roolissa ovat käsityöilmaisuus ja yhteisöllisyyden korostaminen. Käsityöilmaisu pohjan luo moniaistiset kokemukset ja elämykset, ja ideoinnin lähtökohtana hyödynnetään tarinoita, leikkejä, pelejä ja taidekuvia (Seitamaa-Hakkarainen & Matinlauri 2015). Tässä jaksossa käsityötuotteiden ideoinnin pohjana toimii ryhmässä kirjoitettu ja luotu tarina. Yhteisöllisyys ilmenee jaksossamme siten, että joukko oppilaita työskentelee saman oppimistehtävän parissa. Koko käsityön prosessi eli ideointi, suunnittelu, valmistus ja arviointi voidaan toteuttaa yhteisöllisesti. Tässä kuitenkin opettajan on luovuttava "valta- asemastaan" ja annettava oppilaille aktiivinen rooli oppimisprosessissa. Opettajan suurena vastuuna on kuitenkin luoda oppimisympäristö, joka on turvallinen, hyväksyvä ja luottamuksellinen. (Collanus 2015.)

Oppilaat dokumentoivat koko jakson aikana koko prosessin iPadien avulla kuvapäiväkirjaksi. Jokainen oppilas on vuorotellen dokumentointivastuussa. Lisäksi nukketeatterin lopputuotos kuvataan ja liitetään päiväkirjaan. Päiväkirja on hyödyllinen erityisesti arviointivaiheessa.

Ensimmäisellä oppitunnilla johdatellaan oppilaat aiheeseen, ja pohditaan yhdessä oppilaiden kanssa millaista käsinukketeatteri on, ja mitä sen toteuttamiseen tarvitaan. Oppilaat aloittavat suunnittelemaan omia näytelmiään ja kirjoittavat käsikirjoituksen, joka sisältää 3-4 eläinhahmoa. Lisäksi oppilaat miettivät tarvitsemiaan lavasteita.

Toisella oppitunnilla oppilaat ideoivat ja suunnittelevat sekä eläinhahmojen että lavasteiden toteutuksen. Käsinuket tehdään ommellen huopakankaasta tai kutoen puuvillalangan avulla. Hahmojen tekemiseen oppilaiden on käytettävä molempia tekniikoita. Oppilaat toteuttavat ja valmistavat käsinuket ja lavasteet ryhmässä, ja he saavat päättää työnjaosta ryhmän sisällä.

Jakson aikana opiskeltavat tekniikat ovat pehmeisiin materiaaleihin liittyen kudontatekniikka ja ompelutekniikka. Kovissa materiaaleissa harjoitellaan kuviosahan käyttämistä sekä naula- ja liimaliitoksien tekemistä.

Käsinuken tekeminen kudontatekniikalla

Tarvikkeet ja materiaalit: erivärisiä paksuja lankoja loimi- ja kudelangoiksi, isosilmäinen tylppä neula (esim. ryijyneula), pahvinpala n. 20 cm x 30 cm

Käsinukke kudotaan sijoittamalla loimilangat pahville. Pahvin yläreunaan tehdään koko matkalle 0,8 cm:n välein viillot ja alareunaan vain yksi 2,5 cm levyinen kolo. Näin nukesta tulee sopivan mallinen ja toisaalta riittävän leveä, jotta käsi mahtuu mukavasti sisälle. Loimilangan alkuun tehdään solmu ja se pujotetaan pahvin yläreunan reunimmaiseen viiltoon. Tämän jälkeen kierretään loimilanka pahvin alareunassa olevan kolon kautta järjestyksessä jokaiseen viiltoon. Lopussa leikkaa lanka ja tee solmu viimeisen viillon kohdalle. Pidä huoli että myös alareunan kolossa lanka kulkee järjestyksessä. (Nieminen & Linqvist 1982, 13 - 14)

Kutominen aloitetaan pahvin alareunasta pujottamalla neulan avulla lankaa vuorotellen loimilankojen yli ja ali. Huomaa, että käsinuken tekemistä varten on kudottava pahvin molemmille puolille vähintään 20 cm matkalta. Lopussa katkaistaan loimilankoja kaksi kerrallaan ja se sidotaan yhteen, jotta sidos pysyy kasassa. Kun työ on irrotettu pahvilta sivut ommellaan luotospistoin yhteen, niin että jätetään riittävän suuret aukot peukalolle ja pikkusormelle. Lopuksi voidaan vielä erilaisilla tekniikoilla lisätä hahmolle esimerkiksi silmät, korvat, häntä tms.

Käsinuken tekeminen huopakankaasta ommellen

Tarvikkeet ja materiaalit: Eriväristä huopakangasta, sakset, yleisliima, ompelukone, lanka.

Esimerkki työvaiheet: Käsinukke tehdään leikaten huopakankaasta palat nukkea ja sen yksityiskohtia varten. Tarkoituksena on ommella palat reunoista yhteen käyttäen suoraa ommelta ompelukoneesta. Nukan päälle tulevat yksityiskohdat voidaan liimata kiinni käyttäen yleisliimaa.

Lavasteiden tekeminen kovista materiaaleista

Tarvikkeet ja materiaalit: ohut vaneri (2 - 4 mm), sekä ohut metallilanka

Jokainen ryhmä tekee käytössä olevista puu- ja metallimateriaaleista tarvitsemansa lavasteet näytelmää varten ohuesta vanerista sahaamalla kuviosahan avulla. Erilaisiin kiinnityksiin voidaan käyttää liimaa tai pieniä nautoja.

Arviointi

Arvioinnin pohjana käytetään oppilaiden itse luomaa kuvapäiväkirjaa koko jaksosta. Oppilaat ovat dokumentoinut ryhmässä oppimisprosessinsa. Kuvapäiväkirjan pohjalta oppilaat arvioivat itse koko käsityöprosessin toteutumista. Oppilaat arvioivat lisäksi tekemiään valintoja toteutuksissaan sekä ryhmän toimintaa. Jakson loppuksi käydään koko luokan kesken arviointikeskustelua, jossa ryhmä esittelee kuvapäiväkirjansa, jossa näkyy kaikki prosessin vaiheet. Arviointikeskustelussa käytetään myös vertaisarviointia. Opettaja arvioi kuvapäiväkirjaa pohjana käyttäen koko käsityöprosessin toteutumista.

Eriyttäminen

Jakson aikana oppilaiden eriyttäminen on huomioitu ryhmätyöskentelyä valitessa. Oppilaat jakavat vastuut ryhmässä omien vahvuuksien mukaan, jolloin eriyttämistä tapahtuu luontevasti. Lisäksi käsinuket voidaan toteuttaa haastavimmilla yksityiskohdilla

joko tekemällä niitä vähemmän tai enemmän tai toteuttaen yksityiskohdat joko liimaten tai ommellen. Opettaja voi jo suunnitteluvaiheessa olla mukana eriyttämässä ohjaten oppilaiden käsinukkien toteutusta.

Näytelmiä varten tarvitaan kehikko ja siihen viritettävä esirippu. Nopeimmille ryhmille voi antaa lisätehtäväksi pehmeillä materiaaleista esiripun tekemisen kankaasta ja kovissa materiaaleissa puisen kehikon valmistamisen noin 30-50 mm rimoista.

Jakson integrointi muihin oppiaineisiin

Tämä käsityön jakso integroituu vahvasti suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineeseen. Suomen kielen ja kirjallisuuden keskeisistä tavoitteista jakso liittyy erityisesti vuorovaikutus tilanteissa toimimiseen ja tekstien tuottamiseen. Vuorovaikutustilanteissa toimimisessa tavoitellaan oppilaan taidon vahvistamista toimia rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä ja ilmaista oma mielipiteensä mutta huomioimaan muut ryhmätilanteessa (POPS 2014: T1, T2). Lisäksi tärkeää on ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja kannustaa oppilaan myönteiseen viestijäkuvaan (T3, T4).

Tekstien tuottamiseen liittyen jakso kannustaa oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan tuottamaan tekstejä (T9) sekä ohjata oppilasta edistämään käsikirjoittamisen sujuvoitumista ja vahvistamaan tekstien rakenteiden hallintaa (T11). Tärkeässä roolissa on myös kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuus ryhmässä tekstin tuottamiseen sekä palautteen myös rakentavan antamiseen ja saamiseen (T12).

LÄHTEET

Collanus, M. 2015. Yhteisöllisyys, käsityöllä osallistuminen, vaikuttaminen ja viestiminen. Viitattu 11.3.2016.

http://www.edu.fi/perusopetus/kasityo/ops2016_tukimateriaalit/yhteisollisyys_kasityolla_osallistuminen_vaikuttaminen_ja_viestiminen

Nieminen, T. & Winqvist, M. 1982. Kutoen maailman ympäri - lasten kudontatöitä. Keuruu: Otava.

Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet, 2004.

Seitamaa-Hakkarainen, P. ja Matinlauri, M. 2015. Ilmaisuu, muotoilu ja teknologia käsityön oppimistehtävän pohjana. Viitattu 11.3.2016.

http://www.edu.fi/perusopetus/kasityo/ops2016_tukimateriaalit/ilmaisu_muotoilu_ja_teknologia_kasityon_oppimistehtavan_pohjana